

TIEN KLINKENDE WOORDEN DE SABBAT

JOHAN DELAMEILLEURE

De T o r A h

Tien bevrijdende woorden

De sabbat “gedenken” ... “onderhouden” ... “heiligen” ...

Exodus 20

⁸**Gedenk** de sabbatdag, dat gij die **heiligt**; ⁹zes dagen zult gij **arbeiden en al uw werk doen**;
¹⁰maar de zevende dag is de **sabbat** van de Here, uw God; dan zult gij **geen werk doen**, gij noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw vee, noch de vreemdeling die in uw steden woont. ¹¹Want in zes dagen heeft de Here de hemel en de aarde **gemaakt**, de zee en al wat daarin is, en Hij **rustte** op de zevende dag; daarom **zegende** de Here de **sabbatdag** en **heiligde** die.

Deuteronomium 5

¹²**Onderhoud** de sabbatdag, dat gij die heiligt, zoals de Here, uw God, u **geboden** heeft.
¹³Zes dagen zult gij **arbeiden en al uw werk doen**, ¹⁴maar de zevende dag is de **sabbat** van de Here, uw God; dan zult gij **geen werk doen**, gij, noch uw zoon, noch uw dochter, noch uw dienstknecht, noch uw dienstmaagd, noch uw rund, noch uw ezel, noch uw overige vee, noch de (lett.: uw) vreemdeling die in uw steden woont, opdat uw dienstknecht en uw dienstmaagd **rusten** zoals gij; ¹⁵want gij zult **gedenken**, dat gij dienstknechten in het land Egypte geweest zijt, en dat de Here, uw God, u vandaar heeft uitgeleid met een sterke hand en met een uitgestrekte arm; daarom heeft u de Here, uw God, **geboden** de **sabbatdag** te **houden**.

Je kunt er niet naast kijken: beide teksten geven **een verschillende motivering** voor de sabbat: Exodus 20 verwijst naar de schepping, Deuteronomium 5 naar de bevrijding uit slavernij in het Exodusverhaal.

Het scheppingsverhaal draait rond het begrip TOV: de sabbat komt naar voren als een dag om geluk en welzijn te bevorderen in het ‘huis’ dat God gemaakt had voor de mens.

Het exodusverhaal gaat over bevrijding en houdt een sterke sociale dimensie in: gun ook de ander welzijn en vrijheid! Ook je dienstknecht en dienstmaagd (zelfs je dieren!) moeten ‘adem kunnen scheppen’! -Ex23:12

De sabbat is een dag voor het welzijn van de mens, als individu en als gemeenschap, dat maakt ook Jezus duidelijk: ‘**De sabbat is er voor de mens, en niet de mens voor de sabbat; en dus is de mensenzoon (= mens) ook heer en meester over de sabbat**’ Mc. 2:27-28

Zelfs de structuur stelt het gedeelte over de rust voor de mens centraal! Rust, niet alleen voor jou, maar ook voor iedereen met wie je te maken krijgt!

Naardense Bijbel - structuur

¹²waak over de dag van de **sabbat**, om die te heiligen,-
zoals je heeft geboden **de Ene, God-over-jou**,
¹³zes dagen zul je **diene**n, doe dan al je werk;
¹⁴de zevende dag is **sabbat** voor **de Ene, God-over-jou**;
niet doen zul je dan welk werk ook: jij,
JE ZOON EN JE DOCHTER,
JE DIENAAR EN JE DIENSTMAAGD,
JE OS EN JE EZEL,- AL JE VEE,
EN OOK JE ZWERVER-TE-GAST BIJ JOU BINNEN JE POORTEN,
opdat je dienaar uitrust, en je dienstmaagd ook, zoals jijzelf!-
¹⁵gedenken zul je dat je een **dienaar** bent geweest in het land van Egypte
en dat je daaruit heeft uitgeleid **de Ene, God-over-jou**,
met sterke hand en uitgestrekte arm;
dáárom heeft je geboden **de Ene, God-over-jou**,
om de dag van de **sabbat** te **dóen!**-

Genesis 2:1-3

Zo werden de hemel en de aarde in al hun rijkdom voltooid. Op de zevende dag had God zijn werk **voltooid** (lett.: voltooide hij zijn werk, maakte het af = actief), op die dag **rustte (SHAVAT)** Hij van het werk dat Hij gedaan had. God **zegende** de zevende dag en verklaarde die **heilig** want op die dag rustte Hij van heel zijn scheppingswerk (lett.: van al het werk dat hij **doende (ASAH** - doen, maken -> het maken van de materiële wereld) heeft **geschapen (BARA)**).

Een buitenbeentje

Die zevende dag is in het Genesisverhaal een buitenbeentje. De eerste zes dagen verlopen volgens een strikt schema: "God zei" – een scheppingsgebod – weergave van wat er gebeurt – 'het werd avond en het werd morgen' – de eerste, tweede... dag. Dit vind je niet terug bij de zevende dag.

In Gen. 2:2 lezen we: 'Op de zevende dag had God zijn werk voltooid' Klaar! Zou je kunnen denken. In het Hebreeuws staat echter: 'Op de zevende dag voltooide God zijn werk' We spreken ook steeds over een **scheppingsverhaal** in **zeven dagen**. Terwijl God op die zevende dag niets meer heeft toegevoegd aan de schepping. Of toch? Op de zevende dag voegde God de rust toe. Zonder die rust was de schepping niet voltooid. In zijn commentaar op de pentateuch (de vijf boeken toegeschreven aan Mozes) schrijft Rashi hier het volgende over: *Wat ontbrak er nog aan de wereld? Rust! Dus toen kwam de Sabbat en met de Sabbat kwam de rust, nu pas was het werk geëindigd en voltooid, door de rust van die dag.* De sabbat komt naar voor als een 'andere' dag, climax van de scheppingsweek. Aan het begin is er chaos, nu is er 'rust'.

Sabbat - SHAVAT = 'ophouden'.

Ophouden waarmee? De rabbijnen geven aan dat God op die dag geen nieuwe (scheppings)bevelen meer gaf. Maak er dus **geen taboe-dag** van. Tegelijkertijd, in de lijn van het hele scheppingsverhaal: **limieten aanvaarden** (cf. wat we zagen m.b.t. LO - "gij zult niet" - een ondergrens die je niet moet overschrijden, een richting die je beter niet neemt wil je dat het goede ook goed - TOV - blijft).

Maak van de sabbat geen dag vol taboes!

Dit gaat over bbescherming tegen exploitatie van de aarde, van je krachten, van anderen... Op tijd stop kunnen zeggen en loslaten! Maak van de sabbat bijgevolg geen taboe-dag, waar je vooral focust op wat allemaal niet mag. Houd echter wel op met rennen, haasten en hollen. Houd op met die dagdagelijkse sleur. Houd ook op met die uitputtende concurrentiestrijd, word of blijf geen slaaf zijn van je verlangens, je begeerte, van je angst niet genoeg te hebben, van je activisme, om tot rust te komen en tijd te kunnen nemen voor wat het etiket TOV meekrijgt. Het eerdere verhaal over het manna leert dat je moet leren vertrouwen dat er (of dat het) genoeg is.

à JHWH is geen nieuwe Farao

"De eerste reden waarom de sjabbat een bijzondere dag is, is als symbool van en herinnering aan onze bevrijding uit de slavernij in Egypte. (...) Mocht u geleerd hebben dat het bij de sjabbat om een aantal verboden gaat die u zeggen wat u niet mag doen, bedenk dan in plaats daarvan dat de sjabbat iets is waar u recht op hebt omdat u een vrij mens bent." (H. Kushner)

Een (saai) dag dus om te niksen?

Vers 3 wordt in onze Bijbels als volgt vertaald: "En God zegende de zevende dag en heiligde die, omdat Hij daarop gerust heeft van al het werk, dat God scheppende tot stand had gebracht (lett.: gedaan)." (NBG) Op de zevende dag lijkt God zich dus **terug te trekken** (Gen. 2:1,2). Zijn deel is af.

Vanuit het Hebreeuws is een andere vertaling mogelijk: "*Hij rustte van al het werk dat God geschapen heeft 'om te doen'*" (of ook: '**om werkzaam te doen zijn**'). God scheidt (BARA), maar er moet nog 'gedaan' worden (ASAH). Alleen... **God rust... Wie zet het verder?** Ook nu weer vinden we de idee van het **vertrouwen** dat God heeft in de mens: Hij geeft de verantwoordelijkheid door. Mensen kunnen, mogen en moeten 'doen'. Ook Jezus zou de nadruk leggen op het doen: de sabbat, een dag om GOED TE DOEN (Mat 12:12). Zijn voorbeeld geeft trouwens tal van mogelijkheden om de sabbat op een goede manier in te vullen!

In het verlengde hiervan even een interessante opmerking over de cijfers 6 en 7. De oorspronkelijke tekst geeft aan dat de sabbat integraal deel uitmaakt van het scheppingsgebeuren. Zes dagen waarin al het tastbare en zichtbare, het materiële, wordt gemaakt (cf. de betekenis van het getal 6 in het Hebreeuwse denken). Zeven

Bij de zevende dag staat er niet "het was avond geweest, en het was morgen geweest"... alsof het onderhouden van de schepping inderdaad niet ophoudt. Een leerling maakte de volgende opmerking in het bijzijn van een rabbijn: "God is volmaakt, Hij heeft de wereld in zes dagen geschapen. Waarom is de wereld dan niet volmaakt? Hoe is dat mogelijk?" De rabbi snauwde hem toe: "zou jij het beter doen?" "Ja, ik denk het wel", aarzelde de leerling. "Zou jij het beter doen, riep de meester uit. Maar waar wacht je dan nog op? Je hebt geen ogenblik te verliezen. Ga aan het werk!"

6
de zichtbare, tastbare,
materiële wereld
7

*wat niet zichtbaar of tastbaar is,
wat uitstijgt boven het materiële*

staat voor volheid en volledigheid, maar ook voor de niet tastbare, niet materiële wereld.

Met die zes dagen is de wereld niet af. Alsof het leven enkel zou bestaan uit het **materiële**, nee toch! De zevende dag, de sabbat, introduceert die extra dimensie. Een zevende dag voor God, maar ook voor gevoelens, vriendschap, poëzie, bewondering en verwondering, bezinning... Een dag dus die anders wordt ingevuld. Een Franstalige rabbijn verwoordde het zo: "**Le sabbat est là pour éviter que l'homme se chosifie.**"

zoals het scheppingsverhaal verteld wordt, is de sabbat de eerste volledige dag die de mensen mogen beleven. Alsof God wil duidelijk maken: mensen neem de tijd om jullie leefwereld te ontdekken! Neem tijd om:

zoals het scheppingsverhaal verteld wordt, is de sabbat de eerste volledige dag die de mensen mogen beleven. Alsof God wil duidelijk maken: mensen neem de tijd om jullie leefwereld te ontdekken! Neem tijd om:

- wereld en natuur te ontdekken en ervan te genieten
- elkaar te ontdekken, met elkaar om te gaan en te communiceren (en 'goed te doen')
- de relatie met de Schepper te onderhouden en te intensifiëren
- tijd te nemen voor jezelf

Belangrijke zaken die helaas het eerst verloren gaan in een maatschappij die gericht is op het materiële, waar alles snel moet gaan en succes een zaak is van presteren. En zo verwordt 'zeer goed' onvermijdelijk tot sleur of koortsige stress. De sabbat, de zevende dag en 'rustdag', moet de mens helpen om tijd te nemen voor wat echt essentieel is in het leven! Sabbat... een cadeau van 24 uur om te genieten van al het goede, en tegelijkertijd een aansporing om zelf ook voluit te gaan voor het goede (TOV), en daar tijd en energie in te steken.

Het hele scheppingsverhaal door staat er "er zij... en het was er; laat de aarde voortbrengen, ...". Onpersoonlijk. Dit verandert met de schepping van de mens ("laat ons mensen maken"), onmiddellijk gevolgd door een 'rustdag'. Als om aan te geven: Mensen, neem de tijd om te praten en te communiceren. Met God, en met elkaar!

Woordenschat

× **Gedenken: – ZACHAR - zich herinneren, denken aan**

De werkwoordsvorm die hier gebruikt wordt is geen zuivere gebiedende wijs. Het is een poe'al vorm, een grammaticale vorm die de continuïteit van een handeling benadrukt. Je zou het dus kunnen vertalen als 'blijf je de Sabbat herinneren' of 'wees en blijf in de herinnering van de sabbat'.

Leef van sabbat naar sabbat, vol hoop en verwachting naar de toekomst. De sabbat is een hulp om Gods project van leven en welzijn indachtig te blijven... + Maar er zo'n mooie dag van dat je er blijft aan denken en al verlangt naar de volgende sabbat. Iemand legde een mooi idee op tafel: zorg tijdens de week al voor deugdvolle 'sabbatmomenten'.

× **Onderhouden- SHAMAR: "bewaren", zoals in Genesis 2.15 Wil je dat het goede goed blijft, dan moet daar tijd voor genomen worden! Of zoals vroegere rabbi's stelden: "Bewaar de sabbat, en de sabbat zal jou bewaren!"**

× **Doen: het woord dat in het scheppingsverhaal aangeeft dat God alles 'maakt'. Niet doen... en toch doen. Interessant is te weten dat het woord ASAH - DOEN in het scheppingsverhaal ook voorkomt wanneer God zegt dat hij bomen zal scheppen die vruchten dragen - letterlijk: ASAH - DOEN. Een aansporing om van de sabbat een echt vruchtbare dag te maken. Dit zit ook in het werkwoord zegenen.**

Nota: in sommige vertalingen krijg je de vertaling: "vier de sabbat". Maak er dus een feest van!

× **Zegenen: verbonden met 'vruchtbaar zijn' (Genesis 1.22,28). Maak van de sabbat een 'vruchtbare' dag!**

× **Heiligen - KADASH: apart zetten, maar dan wel met het idee van toewijding. Geen dag als een ander, maar een dag die op een positieve, toegewijde manier zin krijgt en apart gezet is. Kijk maar hoe Jezus er een toegewijde dag van maakte: toewijding tot het goede!**

De werkwoordsvorm is een pi'el = intensief: een intense dag!

In zijn boek 'De tien geboden' schrijft Marc-Alain

Ouaknin het volgende: *Een mens die 'heilig' is geeft zowel zin als richting aan zijn leven. Maar hij is ook degene die in staat is zin en richting te geven aan het leven van de ander. De mens die 'heilig' is trekt zich niet terug uit de wereld en uit het contact met de mensen. Integendeel, de 'heilige' mens houdt temidden van de duizenden dagelijkse bezigheden, waarbij hij soms zijn ziel dreigt te verliezen, voor zichzelf de koers vast om zin aan zijn bestaan te geven en stelt zo anderen in staat zich te oriënteren. Hij die zich terugtrekt uit de mensenwereld om zich helemaal te wijden aan gebed en meditatie, zal misschien de toppen van wijsheid en spiritualiteit bereiken, maar nog niet de heiligheid waarover de Tora en de geboden het hebben.*

Exodus 31:12 geeft aan dat het een dag is waar ook de mens 'geheiligd' wordt (weer een beetje anders en ietsje meer toegewijd wordt?).

Rabbijnen noemen de sabbat ook wel een 'heiligdom in de tijd' of 'paleis in de tijd'. "In plaats van architecturale meesterwerken schiepen wij ons kathedralen in de tijd en niet in de ruimte, kathedralen van stemming en niet van steen. In plaats van vorm te geven aan graniet, leerden zij zo vorm te geven aan dagen dat zij mensen zouden samenbrengen in eerbied. De heiligheid van de tijd is verdraaglijker en democratischer toegankelijker dan de heiligheid van de ruimte." (H; Kushner)

× **Al uw werk verrichten / doen:** letterlijk = verricht hebben. Behoeden voor overwerk en uitbuiting. Het werk moet haalbaar zijn in die eerste 6 dagen. Eén dag waarop werk helemaal uit het hoofd kan gezet worden.

*“Een dag om op adem te komen of om adem te scheppen.” (Ex 23:12)
...voor jezelf en voor de mensen voor wie jij verantwoordelijk bent.*

× **Rust(en):** In Exodus 20 komt 2x het woord **SHAVAT** voor (zie hierboven) en 1x het woord **NUACH** (God rustte). In Deuteronomium 5: 3x het woord SHAVAT en 1x het woord NUACH (zelfs je dienstknechten moeten kunnen rusten).

Dit werkwoord komt de eerste keer voor in het verhaal van **Noach**, waar de ark - in de storm van de zondvloed - zich neerzet op de bergtop en tot rust komt. De naam 'Noach' is trouwens afgeleid van hetzelfde werkwoord! Sabbat, een dag waar je tot rust kunt komen in een woelige wereld... Rusten, tot rust komen en rust gunnen.

H. Kushner geeft hier een schitterende commentaar op:

*“De twee woorden die in het bijbelse Hebreeuws worden gebruikt om het rusten van God te beschrijven zijn niet de gebruikelijke woorden voor rusten. Het eerste betekent ‘Hij hield op met zijn werk’, en het tweede betekent: ‘Hij kreeg zijn ziel terug’. Ons wordt bevolen op de zevende dag te rusten, in de eerste plaats om onze vrijheid van slavernij te tonen en in de tweede plaats **om onze ziel terug te krijgen**. In de eerste plaats houdt de sjabbatsrust in dat we **de wereld met rust laten** en onze aandrang eraan te werken bedwingen. Er zijn zes dagen om te werken aan wat verkeerd is in de wereld. Eén dag moeten we haar volkomen met rust laten. Soms is de beste manier om een probleem op te lossen je er niet langer druk om te maken en het aan zichzelf over te laten.*

*In de tweede plaats houdt de sjabbatsrust de **vrijheid van verplichtingen** in. U hoeft niets te doen. U hoeft zelfs niet naar de synagoge te gaan. U bent vrij om te besluiten erheen te gaan, omdat u de tijd daarvoor hebt die u op andere dagen niet hebt. Mijn eigen opvatting van sjabbatviering is dat ik op vrijdag bij zonsondergang mijn horloge kan afdoen en er pas weer op hoeft te kijken bij zonsondergang op zaterdag, een luxe die ik me anders nooit kan veroorloven. (...)*

*Tenslotte is de Sjabbatsrust een tijd waarin we ons een dag lang **losmaken van al onze problemen**, alles wat onaangenaam en onvoltooid is. In onze sjabbatsgebeden komen zelfs geen gebeden voor om gerechtigheid, gezondheid en voorspoed, omdat we proberen niet te denken aan het ontbreken van gerechtigheid en gezondheid in ons leven. Eén dag lang proberen we de wereld te zien zoals zij bedoeld is, vrij van verdriet en problemen, en houden we ons vast aan het visioen van wat zij zou kunnen zijn als wij er eindelijk in zouden slagen haar goed te maken. We hoeven ons geen zorgen te maken; onze problemen zullen niet verdwijnen. Ze zullen ons allemaal weer wachten als de sjabbat voorbij is. Maar één dag lang hebben we tenminste de bevrijdende ervaring gehad dat we ons er geen zorgen over hoeven te maken. Wanneer de Tora ons gebiedt geen vuur te ontsteken op de sjabbat, legt een van de commentatoren dit gebod niet alleen letterlijk uit maar ziet hij het ook als een verwijzing naar het vuur van boosheid en jaloezie. Schreeuw niet op de sjabbat, maak geen ruzie en begeef je*

niet in een conflict. Verhef uw stem niet. Dat schendt de sabbatsrust evenzeer als wanneer u vuur ontsteekt.”

“JHWH eren door de sabbat is zichzelf en de anderen respecteren. Het is ook een soort gelijkheid instellen tussen alle mensen voor een God die wil vrijmaken.” (A. WENIN)

- × **Bevrijd:** letterlijk ‘uitgeleid’. Hetzelfde woord YATSA wordt gebruikt bij een geboorte. Een heel nieuw leven begint. Een aansporing om op sabbat het leven anders te beleven.
- × **Gebieden - TSAVAH:** dit woord komt een eerste keer voor in Genesis 2:16, waar God ‘gebiedt’ om niet van die ene boom te eten. Dit heeft te maken met het welzijn van de mensen. Foute keuzes brengen te vaak ellende met zich mee.

Nota: De bijbelse sabbat duurt **van zonsondergang tot zonsondergang**. Dit gaat terug op het scheppingsverhaal in Genesis: “**het was avond geweest, en het was morgen geweest**”. Dit houdt o.a. in dat die speciale dag niet begint terwijl je aan het slapen bent, en je je van niets bewust bent, maar dat je intens kunt toelevens naar het begin van de sabbat. Het is ook interessant te weten dat Israël leefde van de duisternis naar het licht, van avond naar morgen, en niet omgekeerd zoals wij.

Enkele betekenisvolle teksten:

Jesaja 58.13,14: “¹³Indien gij niet over de sabbat heenloopt (NBV: *wanneer je je voeten rust gunt*) door uw zaken te doen op mijn heilige dag, maar de sabbat een verlustiging noemt (*een delicatess, iets leuks, een ‘lieve lust’*), de heilige dag des Heren van gewicht (*eren, verheerlijken*), en die eert door noch uw gewone bezigheden te doen, noch uw zaken te behartigen, of ijdele taal uit te slaan, ¹⁴dan zult gij u verlustigen in de Here en Ik zal u doen rijden over de hoogten der aarde en u doen genieten (*eten*) het erfdeel van uw vader Jakob, want de mond des Heren heeft het gesproken.

De Naardense Bijbel vertaalt: ‘*Als je op de sabbat je voet maar affieert van het doen van wat jou behaagt*’. In de Hebreeuwse tekst staat er: *indien je je voet laat terugkeren* -> Het Hebreeuwse werkwoord SHUV, ook het basiswoord voor ‘bekering’ (lett.: omkeren).

Marc-Alain Ouaknin wijst op het woordspel REGUEL (voet) en HERGUEL (gewoonte). Hij trekt de conclusie dat de sabbat een dag is om je gewoonten te verlaten. Laat je voet niet altijd hetzelfde spoor volgen, en zeker niet op sabbat.

“De Sabbat is de dag waarop de mens uitwist wat hij meent te weten, waarop hij loslaat wat hij meent te bezitten.” (Marc-Alain Ouaknin)

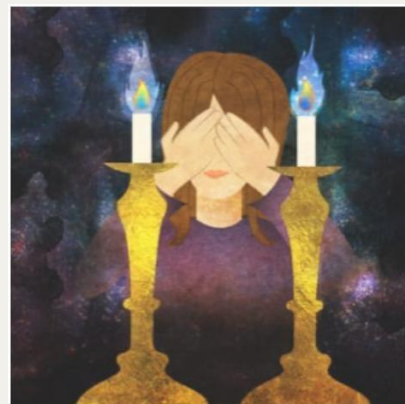
Dit sluit heel goed aan bij de ceremonie van de sabbatkaarsen (zie verder).

DE SHABBATKAARSEN (M.A. OUKNIN)

Joodse gelovigen hebben een mooi gebruik elke vrijdagavond, het begin van hun Shabbat. Iedereen sluit de ogen, de kaarsen worden aangestoken... en de ogen worden weer geopend. Een betekenisvol symbool. De ogen sluiten, en in het donker vergeten wat je gezien hebt, wat je kent, wat je gewoon bent te zien... om dan met geheel nieuwe ogen het licht weer te aanschouwen. De dingen zien als nieuw, in een nieuw licht. Jezelf zien in een nieuw licht. De ander zien met nieuwe ogen. Weg die vooroordelen en clichés die ons en anderen zo vaak gevangenhouden, weg ook dat onverschillig kijken, vaak zonder echt te zien... Shabbat, dag van vernieuwing.

*“Van tijd tot tijd moet je uitwissen wat we gewoon zijn
onzichtbaar maken wat zichtbaar is
om de frisheid van een mooie ochtend te hervinden
de verrassing bij terugkeer van een lange reis
de verwondering van een kind voor het licht
van de glimlach van een moeder
Je moet de ogen sluiten voor het licht
zodat het licht nieuw kan worden.”*

M.A. Ouaknin

Nota: Dit sluit ook aan bij het idee van ‘vrijheid’. Het Hebreeuwse woord voor **vrijheid** is afgeleid van het werkwoord CHAFASJ wat **zoeken** betekent. Je zou dus kunnen stellen dat een mens pas echt vrij is wanneer hij blijft zoeken, wanneer niets definitief verworven is.

De rabbijnen illustreren dit ook met een Hebreeuwse woordspeling. Het woord ADAM - mens heeft dezelfde letterwaarde als het vragend voornaamwoord ‘**MAH**’: **wat, hoe, waarom?** Rabbijnse commentaar: vragen stellen hoort bij het waarlijk menszijn. Wil je waarlijk mens zijn, blijf dan vragen stellen! Dit geldt ook voor gelovigen...

Ezechiël 20:10-12 *“Ik leidde de Israëlieten weg uit Egypte en bracht hen naar de woestijn.*

¹Daar gaf ik hun mijn wetten, daar maakte ik hun mijn regels bekend, die leven brengen aan iedereen die zich eraan houdt. ¹²Verder gaf ik hun de sabbat als het teken waaraan te zien is dat ik, de HEER, van hen mijn heilig volk heb gemaakt”.

à De sabbat als teken van heiliging. In Adventistische kringen wordt deze tekst soms gebruikt om aan te geven hoe speciaal wij zijn: wij hebben het teken dat toont dat wij Gods ware lievelingen zijn, wij zijn tenminste gehoorzaam. Heiligheid is echter niet enkel ‘anders zijn’ maar ook ‘toegewijd aan’. Later zou Jezus duidelijk maken dat de sabbat er is voor de mens, en om ‘goed te doen’. Een teken dat toont dat we geloven in Gods project van leven en welzijn (TOV) en daaraan willen meewerken (Marcus 2:18 – 3:6).

Amos 8:4-6 *“⁴Jullie die de armen kwaad willen berokkenen en uit zijn op de ondergang van de machtelozen van dit land, luister! ⁵Jullie zeggen: ‘Wanneer is de dag van de nieuwe-maan voorbij, zodat we weer koren kunnen verkopen? Wanneer de sabbat, zodat we weer graan kunnen verhandelen?’ Jullie maken de efa kleiner, jullie maken de sjekel zwaarder en jullie knoeien met de weegschaal. ⁶Jullie kopen de zwakken voor een handvol zilver, de armen voor een paar sandalen, en jullie zeggen: ‘Ook het kaf verkopen we als graan!’”*

à Deze tekst werd vaak aangehaald om heel streng om te gaan met het tijdstip waarop de sabbat begint en eindigt. *“Nee, de televisie mag nog niet aan. Nog 5 minuten en dan pas is de sabbat voorbij...”* In werkelijkheid gaat het om mensen die verlangden naar het einde van de sabbat om handel te kunnen drijven met onrecht, bedrog en uitbuiting.

1 Korintiërs 6:12; 10:23 *“Alles is mij geoorloofd, maar niet alles is nuttig. Alles is mij geoorloofd, maar ik zal mij door niets laten knechten.” - “Alles is toegestaan.’ Zeker, maar niet alles is goed (nuttig). Alles is toegestaan, maar niet alles is opbouwend. ²⁴Wees niet op uzelf gericht, maar op de ander”.*

à De sabbat, geen dag vol taboes (wat moet / niet mag), maar een dag waar je bewust kiest voor wat goed is. En daarin moeten we elkaar i respecteren.

Uit "10x libre"

IK BEN DE HEER, UW GOD: ZET DE RUSTDAG APART!

NIET NODIG OM JEZELF KAPOT TE MAKEN!

NOCH DOOR TE WERKEN ZONDER OPHOUDEN

NOCH DOOR VOORTDUREND PLEZIER NA TE JAGEN

NOCH DOOR JE ZORGEN TE MAKEN OVER MORGEN

NOCH UIT ANGST OM IETS TE VERLIEZEN.

DAT ALLES SLUIT JE ALLEEN MAAR OP IN HOPELOOSHEID

EN BEROOFT JE VAN DAGELIJKSE LEVENSVREUGDE.

IK, DE ALMACHTIGE GOD, WIL JOUW MEESTER ZIJN.

GELOOF ME MAAR: ZO WORDT JE LEVEN WAARLIJK BEVREDIGEND.

GEBED

HEER, U WILT DAT IK IN VREDE LEEF.

MAAR IK TWIJFEL ZO VAAK AAN JOUW BELOFTE.

IK BEN ALTIJD BANG DAT IK PLEZIER ZAL MISLOPEN,

DAT IK ZAL FALEN IN MIJN WERK

EN DAT HET LEVEN ME NIET ECHT IETS BIJBRENGT.

IK VIND ZELFS GEEN RUST MEER;

HEEL WAT MENSEN OM ME HEEN LEVEN OP DEZELFDE MANIER;

HEER, MISSCHIEN VERDIENEN WE WEL DAT U ONS LAAT LEVEN IN ONZE ANGST

EN IN ONS OVERDREVEN ACTIVISME.

WE KUNNEN ONSZELF NIET HELPEN, HEER, MAAR WEES ONS GENADIG,

EN HELP ONS OM DE VREDE MET U TE HERVINDEN!

SHABBAT IN DE STAD (ELIE WIESEL)

"Er is iets wat ik nooit vergeten zal: Shabbat in de stad. Zelfs al vergeet ik al de rest, dát blijft me zeker bij.

Die feeststemming, die sereniteit die over de huizen hing zelfs bij de nederigste woningen. De witte tafellakens, de kaarsen, de kinderen fris gewassen en gekamd, de mannen die naar de synagoge gingen.

Wanneer mijn stad zal zijn opgeslokt in de nacht der tijden, dan nog zal ik mij het licht van de Shabbat herinneren, de warmte, de diepte van de Shabbat in mijn stad. De oprechte gebeden, de gezangen, de woorden, het vuur, de uitstraling van de leraars.

De zorgen, de angsten en het lijden van vandaag en van morgen vervaagden in de verte. Mensen kwamen tot rust en riepen de goddelijke tegenwoordigheid aan om hun dankbaarheid te uiten.

De jaloezieën, rancunes en problemen met de burens konden wachten. Schulden en zorgen ook. Zelfs de gevaren. Alles kon wachten.

De Shabbat bedekte alles en gaf aan het universum een dimensie van vrede, een aureool van liefde.

Shabbat in de stad...

Laat al wie honger heeft maar komen en eten; en laten zij die zich verlaten voelen de uitgestoken hand maar grijpen.

En dat zij die alleen zijn, of droevig, de vreemdelingen en zij die rondlopen maar komen en de maaltijd delen in om het even welk huis.

En laten zij die hun pijn verbijten en met opeengeklemd lippen hun tranen wegdrukken maar komen om te putten uit de gezamenlijke vreugde van de Shabbat.

Nee, nooit ofte nimmer vergeet ik de Shabbat in mijn stad!"

